

Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii "Grupul Milvus"

Sediu: Tirgu Mures, Romania, Crinului St. 22

Adresa poștală: 54 06 20 Tirgu Mures OP3 CP39

Tel/Fax: +40 265 264726 E-mail: office@milvus.ro

Prim ajutor în cazul păsărilor rănite

Ghidul medicului veterinar și al persoanelor implicate în
salvarea și reabilitarea păsărilor

CUPRINS

- 1. FIȘE ȘI RAPOARTE**
- 2. PROCESUL DE REABILITARE**
- 3. EUTANASIA**
- 4. TRANSPORTUL**

1. FIȘE ȘI RAPOARTE

- necesitatea datelor;
- informații colectate

2. PROCESUL DE REABILITARE

a. admiterea pacienților

- informații despre circumstanțele accidentului
- colectarea tuturor informațiilor
- furnizarea de materiale educative și de informare celui care prezintă pasărea

b. stabilizarea

- evaluare rapidă
- încălzirea pacientului dacă e nevoie
- loc retras și liniștit pentru pacient

c. examinarea inițială

- greutate
- examinare vizuală
- palparea picioarelor, aripilor
- examinarea ochilor
- evaluarea condiției păsării

d. tratamentul inițial

- administrare de lichide
- curățarea și tratarea rănilor
- stabilizarea fracturilor
- administrarea medicației
- asigurarea hranei adecvate pacientului
- analize: radiografie, analiza sîngelui și a mostrelor fecale

- tratament adițional: operații, schimbarea pansamentelor

3. EUTANASIA

- considerații generale
- metode

4. TRANSPORT

- considerații generale
- sugestii

1. FIȘE ȘI RAPOARTE

Necesitatea datelor

Datele și informațiile sunt vitale în procesul de reabilitare. Informațiile fiecărui caz ajută la o continuă perfecționare a metodelor și tehnicilor folosite. Numai datele corecte și standardizate pot contribui la îmbunătățirea procesului de tratare și reabilitare a păsărilor rănite. Toate cazurile referitoare la păsări sălbatice, fie că e vorba de animale accidentate sau moarte, trebuie raportate la organele competente în decursul a 48 de ore.

CAZ	UNDE SE RAPORTEAZĂ	CONTACT
Păsări cu inele din aluminiu sau color	Asociația “Grupul Milvus”	Tel. /Fax. 0040 265 264726 e-mail: office@milvus.ro
	Centrala Ornitologică Română	cormoran@digi.ro
Specii protejate	Agencii de Protecția Mediului Locale	www.apm-alba.ro
	Asociația “Grupul Milvus”	Tel. /Fax. 0040 265 264726 e-mail: office@milvus.ro

1.2 Informații colectate

Specia – dacă aveți dificultăți în identificarea speciilor vă rugăm să ne contactați la Tel. /Fax. 0040 265 264726

Data aditerii pacientului

Când, unde și circumstanțele în care a fost găsită pasărea

Detalii ale persoanei care prezintă pasărea (nume, adresă, telefon)

Rana / Problema

Greutatea inițială

Numărul scrisorii adresate organelor sau instituțiilor abilitate

Dispoziții finale (reintrodus în natură, transferat, decedat or eutanasiat)

Data și locația reintroducerii în natură

Fișa de tratament al pacientului completată

Fișa examenului medical inițial completat

2. PROCESUL DE REABILITARE

2.1 Admiterea pacienților

1. Colectați informații de la persoana care prezintă pasărea
  - toate informațiile furnizate sunt de importanță majoră deoarece pot contribui la depistarea pericolelor pentru păsările sedentare sau migratoare în zonă. Informațiile relevante trebuie aduse la cunoștința autorităților responsabile în 48 de ore.
2. Completați Fișa de admitere (Anexa I)

3. Furnizați informații și materiale educaționale celui care prezintă pasărea
  - informați prezentatorul despre specia și cauza rănii (dacă aceasta este evidentă)
  - materialele de informare vor educa populația și îi învață cum să procedeze în cazul în care găsesc păsări rănite sau accidentate

2.2 Stabilizarea

1. Evaluați rapid starea păsării. Acordați atenție rănilor și opriți sîngerarea dacă este cazul. Ascultați respirația păsării și căutați răni evidente ca fracturi, arsuri pene ce lipsesc sau răni pe cap sau în ochi. O respirație grea poate însemna răni ale tracheei. Observați pasărea din ambele părți – dreapta și stînga, analizați ambii ochi și ambele nări. Imobilizați eventualele fracturi și aplicați tratament de urgență dacă pasărea se află în stare critică. Examinare atrebuie efectuată doar de medicul veterinar deoarece prezența a mai multor persoane poate distra atenția păsării și va îngreuna observația.
2. Dacă pasărea este udă și tremură trebuie să-i asigurați un loc cald. Utilizați încălzitori dacă se poate. Atenție! Nu expuneți pasărea la căldură intensă și evitați supraîncălzirea! Temperatura normală la păsări este de 40.5 – 41.0 °C.
3. După examinarea inițială și prim ajutor pacientul trebuie adăpostit într-un loc întuneric, liniștit și cald. După cîteva ore, cînd pasărea s-a liniștit se poate trece la o examinare mai detaliată. Nu uitați că trauma și contactul cu oamenii sunt extrem de stresanți pentru păsări. Dacă este posibil observați pasărea fără ca ea să-și dea seama că e observată. De multe ori păsările rănite își pot ascunde slăbiciunile și pot fi aparent atente și alerte în prezența omului.

2.3 Examinarea inițială

1. După stabilizare pasărea trebuie cîntărită. Această informație ne poate ajuta să vedem dacă pasărea este peste sau sub greutatea sa normală. Notați că greutatea poate varia și în funcție de perioada anului (cuibărit, iernare sau migrație). Palparea muchilor pectorali pot indica condiția fizică a păsării. O greutate foarte scăzută împreună cu condiție fizică precară poate indica înfometare.
2. La examinarea vizuală trebuie căutate asimetrii ca:
  - existența rănilor
  - pene anormale sau lipsa lor
  - ciocul trebuie să fie lucios
  - nările trebuie să fie curate și deschise
  - ochii trebuie să fie lucioși și rotunzi
  - inflamații ale ocilor sau a picioarelor
  - diferența dintre pupile
4. Palpați și manipulați cu grijă aripile respectiv picioarele pentru a simți eventualele fracturi sau dislocări. Cercetați încheieturile și toată lungimea oaselor. Aripile trebuie examinate pe rînd, pe durata examinării unei aripi cealalta trebuie ținută strîns la corpul păsării. Picioarele păsării trebuie examinate de asemenea una cîte una. Acordați atenție eventualelor inele de pe picioare și căutați zone decolorate sau inflamate.

Tratamentul inițial

1. Putem presupune că toate păsările care suferă accidente sau sunt rănite sunt în șoc și sunt dehidratate cel puțin 10%. Rehidratarea este un lucru esențial oricare ar fi cauza rănii pacientului. Dehidratarea poate fi severă și poate cauza chiar și moartea păsării. Soluțiile Ringer sau Hartmann pot fi utilizate ca lichide de rehidratare de uz general. Lichidele trebuie încălzite înainte de administrare, iar doza administrată nu poate fi

mai mult de 3% din greutatea normală a păsării. Această cantitate trebuie administrată de trei ori pe zi. Administrarea orală a lichidelor trebuie făcută doar în cazul păsărilor care sunt conștiente și pos să stea singure pe piciorare. Administrarea subcutanală este recomandată când pacientul nu este în stare critică iar injecțiile intravenoase sunt utilizate doar în cazuri critice. Injecțiile intraosoase se pot administra doar păsărilor care au vene foarte mici.

2. Dacă observați răni deschise notați factorii care ar putea împiedica vindecarea. Analizați locul și mărimea răni și observați dacă rana are legătură cu fracturi sau luxații. Trebuie observată dacă rana este infectată, dacă zona accidentată este alimentată cu sânge și dacă s-au produs vătămări ale nervilor – acestea din urmă mai ales în cazul picioarelor. Hemoragiile trebuie controlate, rănilor proaspete și neinfectate pot fi tratate prin închiderea imediată a rănilor. Rănilor provocate prin înțepare sau împungere nu trebuie închise deoarece acestea reprezintă risc mare de infecție bacterială.
3. Examinarea inițială trebuie să includă și stabilizarea fracturilor cu intervenții minime în zona fracturată. Păsări cu fracturi vechi pot să prezinte hipoglicemie și li se va administra intravenos glucoză pentru a-și regenera metabolismul. La tratarea rănilor aripilor primul obiectiv și cel mai important este abilitatea de zbor a păsării după vindecare. Fără aceasta păsările vindecate nu vor putea fi reintroduse în natură.
4. Tratamentul medicamentos poate fi efectuat prin hrană sau prin intermediul apei de băut. Este o metodă mai puțin stresantă dar dozarea este foarte importantă și trebuie să ne asigurăm că pasărea a consumat întreaga cantitate de hrană sau apă. Dacă păsările nu pot să se hrănească sau să bea singure atunci medicamentele se vor administra pe cale orală.
5. Asigurarea hranei potrivite pentru fiecare specie și fiecare caz în particular este de o importanță esențială. Păsările au un metabolism mai ridicat ca mamiferele de aceeași mărime. Păsările mai mici au un metabolism mai ridicat ca cele de talie mai mare. Monitorizarea greutății și a condiției pacienților este necesară pentru a vedea dacă pasărea asimilează nutrienții necesari. Trebuie luat în considerare starea păsării, perioada anului precum și temperatura aerului. La calcularea necesității zilnice (fie că e vorba de hrănire voluntară sau forțată) trebuie ținut cont de necesitatea vindecării rănilor și a revenirii la greutatea normală. Rata metabolică de bază (BMR) în Kcal se calculează după următoarea formulă : $BMR = K ([Greutate\ în\ Kg]^{0.75})$ **K=78** pentru nepasseriformes și **K=129** pentru passeriformes. Energia necesară (ME) unei activități normale și pentru menținerea temperaturii corpului este între 1.3 – 7.2 X BMR pentru passeriformes. Pentru păsări aflate în convalescență ME poate fi estimată la 1.5XBMR. Necesitățile energetice pot fi ajustate după cum urmează:
  - traumă moderată / operație: 1.0 – 1.2 X ME
  - traumă severă: 1.1 – 2.0 X ME
  - infecții: 1.2 – 1.5 X ME
  - arsuri: 1.2 – 3.0

Pentru a afla detalii despre alimentația diferitelor specii de păsări vă rugăm să ne contactați.

5. Pentru a localiza eventualele fracturi, alice sau alte răni ascunse se va face o radiografie a pacientului. Analiza sîngelui poate elucidă cauze ale îmbolnăvirilor. Mostrele de sânge se prelevează de obicei din vena branchială sau din vena metatarsală. În cazuri speciale se pot lua mostre din vena jugulară. Atenție! Trebuie recoltate doar cantitățile minime necesare examinării, și în nici un caz mai mult de 1% din greutatea păsării la fiecare recoltare. Trebuie avută mare grijă ca după recoltarea sîngerii să fie oprită.

3. EUTANASIA

Eutanasia este decizia cea mai gre pe care trebuie să-l ia un reabilitator. Eutanasia este definită ca cauzarea decesului cu un minim de stres și anxietate. Există diferite metode dintre care vom aminti doar cele mai utilizate în cazul păsărilor. Atenție! Nici una din metodele prezentate nu se pot utiliza fără o pregătire adecvată.

Metode fizice

4. TRANSPORT

Pe distanțe mai scurte păsările pot fi immobilizate și transportate în mână. Pe durata transporturilor mai lungi cerințele și metodele de transport variază în funcție de specii. Porumbeii și păsări de apă de talie mai mică pot fi transportate în cutii de carton, păsări din ordinul passeriformes în colivii mici cu condiția ca recipientul pentru apă să fie înlăturat. Păsările răpitoare pot fi transportate în cutii de carton mai rezistente, păsările de talie mai mare necesită boxe mai mari, adaptate la cerințele fiecărei specii.

Toate bowele folosite pentru transport trebuie să respecte următoarele criterii:

1. Să fie sigure, întunecate și cu o bună ventilație a aerului.
2. Găurile de ventilație trebuie făcute în partea inferioară a boxelor de transport pentru a minimiza lumina la nivelul ochilor.
3. Pe solul cutiilor trebuie lipită o bucată de mocheta sau AstroTurf pentru a ușura menținerea echilibrului.
4. Boxa nu trebuie să prezinte margini ascuțite
5. Mărimea boxei nu trebuie să permită deschiderea aripilor dar trebuie să ofere spațiu necesar pentru ca pasărea să poată sta în poziție naturală și să se poată întoarce

Temperatura pe durata transportului trebuie menținută între 21 – 26 °C iar boxa nu trebuie lăsată nesupravegheat. Containerele utilizate trebuie curățate și dezinfectate înainte de o nouă utilizare.

Atenție! Nu utilizați:

- fîn sau paie în boxele pentru transport datorită riscului mare de infecție cu diferite spori
- boxe confecționate din lemn deoarece acestea pot produce răni păsărilor și sunt greu de curățat și dezinfectat

Dacă trebuie să transportați păsări în afara țării vă rugăm să contactați Asociația de Transport Aerian Internațional (IATA) pentru obținerea standardelor în vigoare.